

Zadanie 1

W jakim celu autorzy wykorzystują w tekstach literackich ekspresywną i impresywną funkcję języka? Uzasadnij swoje stanowisko, odwołując się do fragmentów wiersza Juliana Tuwima pt. „Do prostego człowieka” i wybranego tekstu literackiego.

„DO PROSTEGO CZŁOWIEKA”

Gdy znów do murów klajstrem świeżym
Przylepiać zaczną obwieszczenia,
Gdy "do ludności", "do żołnierzy"
Na alarm czarny druk uderzy
I byle drab, i byle szczeniak
W odwieczne kłamstwo ich uwierzy,
Że trzeba iść i z armat walić,
Mordować, grabić, truć i palić;
Gdy zaczną na tysięczną modłę
Ojczyznę szarpać deklinacją
I łudzić kolorowym godłem
I judzić "historyczną racją",
O piędzi, chwale i rubieży,
O ojcach, dziadach i sztandarach,
O bohaterach i ofiarach;
Gdy wyjdzie biskup, pastor, rabin
Pobłogosławić twój karabin,
Bo mu sam Pan Bóg szepnął z nieba,
Że za ojczyznę - bić się trzeba;
Kiedy rozścierwi się, rozchami
Wrzask liter pierwszych stron dzienników,
A stado dzikich bab - kwiatami
Obrzucać zaczną "żołnierzyków". -
- O, przyjacielu nieuczony,
Mój bliźni z tej czy innej ziemi!
Wiedz, że na trwogę biją w dzwony
Króle z pannami brzuchatemi;
Wiedz, że to bujda, granda zwykła,
Gdy ci wołają: "Broń na ramię!",
Że im gdzieś nafta z ziemi sikła
I obrodziła dolarami;
Że coś im w bankach nie sztytuje,
Że gdzieś zwęszyli kasy pełne
Lub upatrzyły tłuste szuje
Cło jakieś grubsze na bawełnę.
Rznij karabinem w bruk ulicy!
Twoja jest krew, a ich jest nafta!
I od stolicy do stolicy
Zawołaj broniąc swej krwawicy:
"Bujać - to my, panowie szlachta!"

Zadanie 2

Jakie są mechanizmy manipulacji językowej? Omów problem, odwołując się do przytoczonego tekstu oraz osobistych doświadczeń.

„Wyrażenie manipulacja językowa nie może być terminem, zbyt jest obciążone negatywnymi konotacjami. Bywa też zbyt często używane jako zarzut. Od dawna też, a u nas od dwudziestu kilku co najmniej lat, jest ciągle odnoszone do działań dziennikarskich do tego stopnia, że niemal w każdym tekście medialnym możemy doszukiwać się „manipulacji”.

Dalece nieprecyzyjne definicje manipulacji językowej wiążą ją z takim językowym działaniem perswazyjnym, które ma wpłynąć na postawy odbiorców (czasem: sprowokować ich działania) przy założeniu nieznaności (lub nierozpoznawania) właśnie stosowanych przez nadawcę zabiegów. Manipulacją zatem jest schlebienie odbiorcy, uzurpacyjne identyfikacje z nim, przemycanie informacji, tendencyjne zmienianie nazw i opisywanie zdarzeń, odwoływanie się do wartości po to, by wywołać np. pożądane mniemania u odbiorcy, który nie zdaje sobie sprawy z intencjonalności tych chwytów. [...]

Wiele dni po awarii elektrowni jądrowej w Czarnobylu w prasie ukazała się informacja, w której można było przeczytać: Jak już informowano, w jednym z reaktorów elektrowni jądrowej w Czarnobylu zaobserwowano pewien wyciek. [...] Sytuacja jest ustabilizowana...]. Była to pierwsza oficjalna informacja na ten temat, ale można było napisać informowano, bo ktoś kogoś o tym musiał poinformować, Słowo zaobserwowano sugerowało, że nie było to zjawisko od razu przez wszystkich zauważalne, a słowo pewien, że wyciek był nieznaczny. Sformułowanie sytuacja jest ustabilizowana uspokajało. Kłamstwa nie było: zaobserwowanie i pewien formalnie mogą odnosić się nawet do trzęsienia ziemi o dużym natężeniu, a sytuacja może być ustabilizowana na różnym poziomie. Była natomiast manipulacja: skłanianie ludzi do pomyślenia, że było inaczej, niż w rzeczywistości. Kiedy pewna rakieta rozbiła się o Księżyc, oficjalna informacja głosiła, że osiągnęła powierzchnię Księżyca, co miało jednoznacznie wywołać wrażenie lądowania bezawaryjnego. [...]

Intencjonalne kierowanie myśli odbiorcy w pożądaną stronę może być bardziej przewrotne. Wiemy, że szklanka do połowy pusta jeśli jednocześnie szklanką do połowy pełną. Nie popełnimy np. kłamstwa mówiąc, że np. coś ma właściwości, jakich nie ma nic innego, bo trudno o absolutnie identyczne właściwości. Kiedy mówimy, że coś może się wydarzyć, niemal nigdy nie oszukujemy — możliwości, są rozciągliwe. Teksty reklamowe pełne są sformułowań typu żadna inna pasta nie usuwa kamienia, lepiej, gdy w istocie zdanie to, odpowiadając nawet rzeczywistości, nie jest bardziej prawdziwe niż zdanie żadna inna pasta nie usuwa kamienia gorzej. Po prostu wszystkie działają tak samo skutecznie. [...]

J. Bralczyk, J. Wasilewski: „Manipulacja językowa”

Zadanie 3

Czy zapożyczenia językowe stanowią zagrożenie dla polszczyzny? Odpowiedz na pytanie, analizując podany tekst i odwołując się do swojej wiedzy na temat historii zapożyczeń.

„NASZA RELAKSACJA”

„Byłam in hewen! - wyznała jedna z adeptek zalecanej przez nas "relaksacji poprzez spacering" - mimo że (jak sama twierdzi) po wyjściu z biurowca czuła się przedtem wyczerpana do ostatnich borderów. Co tu dużo mówić - dostaliśmy masę listów. Planowany poradnik rozrósł się i chyba wkrótce go wydamy. To takie proste: nałożyć body na ciało i hop! - do parku, na ulicę, do supermarketu. Niektórym przechodniom na ten widok odbiera z wrażenia speakawkę.

Tyle że, jak przytomnie radzi jedna z autorek: „Uwaga! Podczas szybkiego spaceringu należy uważać na parkowe kundelsy” [...] Wow!

Spacering jest ważną formą zagospodarowania tzw. free time'u”

Probieczyk: „Nasza relaksacja”